

hed, kunde blive lige saa fristet baade i de stærke Brydninger og til at søge at faae noget Andet at tage sig for ved Siden af sin Stilling som Præst. Noget, som jeg forresten ikke skal udtale mig ubetinget imod, det kommer naturligvis ganske an paa, hvad det er for Noget, har saaledes tager sig for ved Siden af. Saaledes staar det for mig, og jeg skal bede, at man lægger Mærke til, at en saadan præstelig Virksomhed staar ligesaa vel under Folketingsens beskyttelse. Tilsyn som andre Præsters. Men ved Siden heraf skal jeg ikke undlade at gjøre opmærksom paa, at ogsaa paa dette Punkt forekommer det mig, at der kommer en Ulighed frem, som jeg slet ikke ser er nødvendig. Jeg skal blot nævne et Exempel. Det er bekendt nok, at der som Forstandere for flere af vore Stiftelser findes — jeg tør nok vove at sige det — nogle af vore dygtigste theologiske Kandidater. Naar en saadan Mand har viket i en saadan Stilling maatte til sit 40de Aar, hvad i al Verden vil der saa være til Ginder for at betroe ham en Stilling som Præst for en Valgmenighed, hvis han da vil gaa over til den? Hvad Jare vil der være derfor, og hvorfor skal han staa tilbage for en ung personel Kapellan, for hvem der jo Intet stiller sig i Veien for at overtage en saadan Stilling? Paa den anden Side skal jeg dog ogsaa indrømme, at det ganske vist ogsaa har noget Misligt ved sig, at en altså ung Mand kommer til at overtage en saadan fri, selvstændig Stilling; det kan have sine Misligheder under visse Forhold, og for mit Vedkommende skulde der ikke være det Mindste i Veien for, hvis det ellers kunde forløse Modstanderne af dette Forslag, at gaa ind paa en Aldersgrænse. Jeg kommer nu til det tredje Forslag, som blev nævnt af det ærede Medlem her ved Siden af (Hjgsbro), nemlig Benyttelsen af Kirkebygningerne. I den Henseende har jeg allerede ijsor, medens vi forhandlede om det Lovforslag, der er bekræftet under 25de Marts 1872, udtalt mig, saa at min Stilling i denne Henseende er bekendt. Jeg kan ikke indse, at der kan være Noget som helst til Ginder for, at 10 eller 20 Familier fik Lov til at benytte deres Sognkirke paa en Tid, da selve Sognemenigheden ikke benytter den. Nu er det vistnok saa, at den ærede Minister ganske sikkert har Ret i, at der fra hans Side ikke er gjort og heller ikke vil blive gjort store Fordringer med Hensyn til Opsørelsen og Udstyrelsen af de omtalte Vedhuse. Jeg tror, at der fra hans Side ikke vil blive stillet mere tyngende Fordringer end de alernødvendigste, men ligesuldt er det en Bestemmelse, som under visse Forhold kan blive meget trykkende, og som kan tilveiebringe megen Ulighed, idet det ikke er saa stor en Sag, hvor det er velhavende Folk, der stiller sig i Spidsen for at danne en Valgmenighed, hvorimod det er meget byrdefuldt, naar det væsentlig er fattige Familier, som maa bære

denne Udgift. Den ærede Minister har ganske Ret i, at, naar en Valgmenighed selv giver sig til at bygge saadanne Vedhuse, vil den gjerne have dem udstyrede saa skønt som muligt, og jeg siger, at det er meget godt, at denne Sands for det Høitidelige og Opløstende er tilstede hos Folk, men naar den ærede Minister mener, at der alligevel ingen Trængsel er tilstede til Rettelse, saa siger jeg: Jo, netop denne Sands, som jeg ikke kunde paa et øjeblik paalægge Folk en moralsk Trængsel til at bygge saa skønt som muligt, naar de endelig skulde bygge, men let dem Trængselen til at samles i et høitideligt Vedhus ved at give dem Lov til at benytte Sognet. Den ærede Minister omtalte Adresser, som indkom den Gang. Jeg skal for mit Vedkommende sige, at jeg tror, at der er noget Sandt i, at Modstanden mod Valgmenighedsloven ikke alene er kommen fra Geistlighedens Side, men at der ogsaa var en Del Stemning imod den i selve Befolkningen. Det kan ikke godt være anderledes, da den store Del af det danske Folk er opvokset i kirkelig Trængsel, og der er mange, saare mange, som ere meget sene til at faae Syn for Frihedens Ret og dens Goder, men jeg har ogsaa erfaret og vist mange med mig, at der var en hel Del af Underkristene under disse Adresser, der vare komne frem paa den Maade, at Folk ikke vare blevne tilstrækkelig oplyste med Hensyn til, hvad det egentlig gjaldt om. Det var blevet forløst af en Del af dem, fra hvem Adresserne vare udgaaede, at oplyse Sagen ret — det veed jeg af min egen Erfaring — og paa ikke saa faa Steder var den Tante kommen frem hos Folk, at man vilde forsøge deres Byder, saa det vilde blive dem paalagt, at de foruden den Kirke og Præst, de allerede havde at betale til, ogsaa vilde komme til at bidrage til at holde en Præst til og bygge en Kirke for dem, som saaledes agtede at stille sig ud fra Sognemenigheden.

Naar den ærede Minister til Slutning udtalte, at der ikke er fremkommet noget Udtryk af Trængsel til eller Stemning for Udvidelsen af dette Forslag, hvilket han havde havt Leilighed til at erfare, forekommer det mig, at netop det vidner om den Alvor, hvormed de, der have sølt sig drevne til at oprette Valgmenigheder, have taget Sagen, at de istedetfor at klage over de Byrder, der bleve dem paalagte, have været taknemmelige for, at man har givet dem en Frihed, der gjør det muligt for dem at faae deres Trængsel opfyldt, saa det forekommer mig, at man snarere kan drage den modsatte Slutning af den Erfaring, som den ærede Minister drog; thi naar Befolkningen tager saaledes mod et mere indstrænkert Gode, staar det for mig, som om det kunde være Opmuntring til at have mere Tillid til den og sige: Der kan man se, at det er Alvor, og hvor der er en saadan Alvor tilstede, der behøve vi aldeles ikke at frygte for at udvide Friheden noget mere. Man